

PROFIKCIJA

CRVENI ŠAL

Vraćam se, predveče, s posla. Skidam mantil. Žena mi uzima crveni šal, mršti se, kaže:

„Trebalo ga operem.“

„Zašto?“

„Smrdi. Oseća se na duvan i kafanska isparenja.“

Te noći sam sanjao da sam osuđen na smrt – davljenjem, na turski način.

Pre presude je bila nekakva svečanost. I ja sam bio na svečanoj tribini. Nisam govorio.

Presudu sam primio mirno, kao da je očekivana i pravedna. Dželat je bio poznati pisac.

Mislim: meni poznat. Urednik izdavačke kuće koja više ne postoji.

Dželat (pisac) je seo na neki kauč. Ja sam kleknuo na tepih ispred njega, prekrstio se i pogledao mu u oči. On je oborio pogled i ruke pružio prema mome vratu.

Očekivao sam svilen gajtan, ali pisac (dželat) je uzeo moj crveni šal i počeo da ga omotava oko mog vrata, polako, mlako, gotovo nežno. Kao da neće da me zadavi!

KNJIŽEVNA NAGRADA

U nas ima puno književnih nagrada. Neko je napravio spisak od 457 velikih i malih nagrada za pisce. Znam da je spisak nepotpun. Dobio sam neke od tih nagrada, ali i još desetak kojih nema na spisku. Takođe nisu na spisku neke koje nisam dobio, a postoje.

Neki ljudi misle da je to previše. Pisci ne misle tako, i u pravu su. Treba nagraditi svaku dobru knjigu, a još uvek je mnogo više dobrih knjiga nego što ima nagrada. Mnoge dobre knjige će ostati trajno nenagrađene. Iako se ljudi trude...

Pre neki dan sam saznao za jednu novu nagradu, koja je značajna zbog načina izbora najbolje knjige. Glasaju urednici izdavačkih kuća, i to za najbolju knjigu svoje kuće i za najbolju od drugih izdavača. Pa se onda sabira, boduje, i tako to.

I ja sam dobio pismo. Piše mi jedan urednik izdavačke kuće (koga jedva poznajem, preko telefona i prepiske) i prilaže formular za glasanje. Predlaže da ja glasam za njegovu knjigu pesama koju je izdala njegova kuća, a on će predložiti neku moju knjigu (ako je imam). Svideo mi se njegov predlog, ali nisam mogao da ga prihvatim, jer ja nisam urednik neke izdavačke kuće, i nemam pravo da predlažem knjige za tu nagradu.

I baš mi je krivo zbog toga. Da sam slučajno urednik neke kuće, mogao bih lepo da se uhvatim u to kolo: ja tebi objavim knjigu, ti mome šticićeniku, on obojici, a posle podelimo i te nagrade. Krivo mi, a ko mi kriv!

SPOLJNI DAN

Vučem đubretarsku metlu, čistim trotoar. Nailazi nekakav auto, šklopocija. Sa zadnjeg sedišta promoli se glava pesnika Raše Perića iz mlađih dana. Pozdravlja me.

– Ej, zdravo, Rašo! – obradujem se.

– Danas je ovde spoljni dan? – pita Raša.

– Da – kažem skrušeno.

– I mi smo to imali – kaže Raša.

Auto ide dalje, Raša se okreće prema meni. Gleda me sažaljivo.

Ja čistim.

POSVETA

Živan L. je seo za moj sto u bašti kod Džoa. Stavio je na sto nekakvu knjigu. Pročitao sam naslov i ime pisca. Pisca površno poznajem, a i za knjigu sam čuo. Živan L. je, izgleda, bio na podnevnoj promociji, zapravo konferenciji za novinare, jer na takvim promocijama, osim nekoliko novinara, nema druge publike.

I pisac je u stvari novinar, u knjizi su njegove izabrane „kolumne“. Novinar je i Živan L. koji mi, uhvativši moj pogled na knjizi, reče:

„Da nije posvete od autora, poklonio bih ti ovu knjigu!“

Pokaza mi posvetu, ustade i baci knjigu u korpu za otpatke!

TEŠKO DETINJSTVO JEDNOG NARCISA

Nije imao ni kućeta ni maćeta.

KNJIGA JE ROBA

Posetio sam novosadski Salon knjige. Zašto sam imao osećaj kao da prolazim kroz Futušku pijacu?

Vidim: i ovde caruje industrija genetski modifikovane književnosti, naročito agresivna prema deci!

PROFIKCIJA

Skoro svaki roman, novi srpski roman, ima neki podnaslov, iza kojeg se krije poetička ideja ili izvinjenje čitaocu, ili je čisto zezanje. Evo primera – Vladan Matijević: Omnibus roman, Goran Petrović: Kino novela, Petar Milošević: Internet-roman, Sreten Ugričić: Nefikcija, Petar Zec: Roman-film, Milovan Danojlić: Oglad o autofikciji, Slobodan Vladošić: Krimi-

komedija, Mirko Demić: Srpsko-hrvatski roman... Nisam zaboravio ni semolj romane Mira Vuksanovića. A Đorđe Pisarev i Franja Petrinović to rade (pre svih!) već u naslovu: Mimezis, mimezis romana!

I, dobro, ja sve to čitam. Onda napravim pauzu. Posle pauze, uzmem jedan od prvih srpskih romana, s početka 19. veka – „Zbog ljubavi pomirenje ili Stroimir i Ljubisava“ Vladislava Čikoša. Znam, ja sam mu jedini čitalac u poslednjih 180 godina. Pročitao sam ga dva-put, drugi put i „preveo“. Iako, ruku na srce, tu nema šta da se prevodi, jer je roman napisan 90 odsto čistim srpskim jezikom (za šta Čikošu niko, osim mene, još nije odao priznanje). I za divno čudo, i Čikošev roman ima podnaslov: Romantična povest iz sedamnaestog veka na prostom serbskom dijalektu.

Vladislav Čikoš je moj zemljak, iz Vojke. Zato ja tako.